

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-1

Brno 2016

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-1

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis

Peer-reviewed journal

Ročník 57
Volume 57

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkey, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Barbora Tesařová
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce Cover Photography	Zelená Hora (okr. Vyškov). Starobronzový kamenný segment. Zelená Hora (Vyškov District). Early Bronze Age stone segment.
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2016
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2016 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

EDITORIAL

Vážení přispěvatelé a čtenáři časopisu Přehled výzkumů. V letošním roce uběhlo 60 let od rozhodnutí pracovníků Ústavu referovat o svých výzkumech ve vlastním odborném časopise (viz příloha). První číslo Přehledu výzkumů shrnulo výzkumy provedené ve výzkumné sezóně 1956. Od tohoto roku časopis pravidelně předkládá souhrny výzkumů provedené v jednotlivých výzkumných sezónách. Postupem času došlo k posunu od čistě informačního souhrnu provedených výzkumů k plnohodnotnému vědeckému časopisu, který předkládá i studie a krátké články k aktuálním otázkám oboru se zaměřením nejen na moravskou prehistorii, ale i na její širší souvislosti. V současné době je časopis veden v evropské databázi ERIH a je na seznamu recenzovaných periodik vydávaných v České republice. Čtenářům je k dispozici nejen v tištěné podobě, ale taktéž volně na internetu v tiskové kvalitě (open access journal). Nezbývá než poděkovat všem redaktorům, kteří se na tvorbě časopisu v průběhu let podíleli, všem přispěvatelům a časopisu popřát nejen aby se v současné vědecké produkci neztratil, ale aby se dále zkvalitňoval a v neposlední řadě spoustu dalších čísel a spokojených čtenářů.

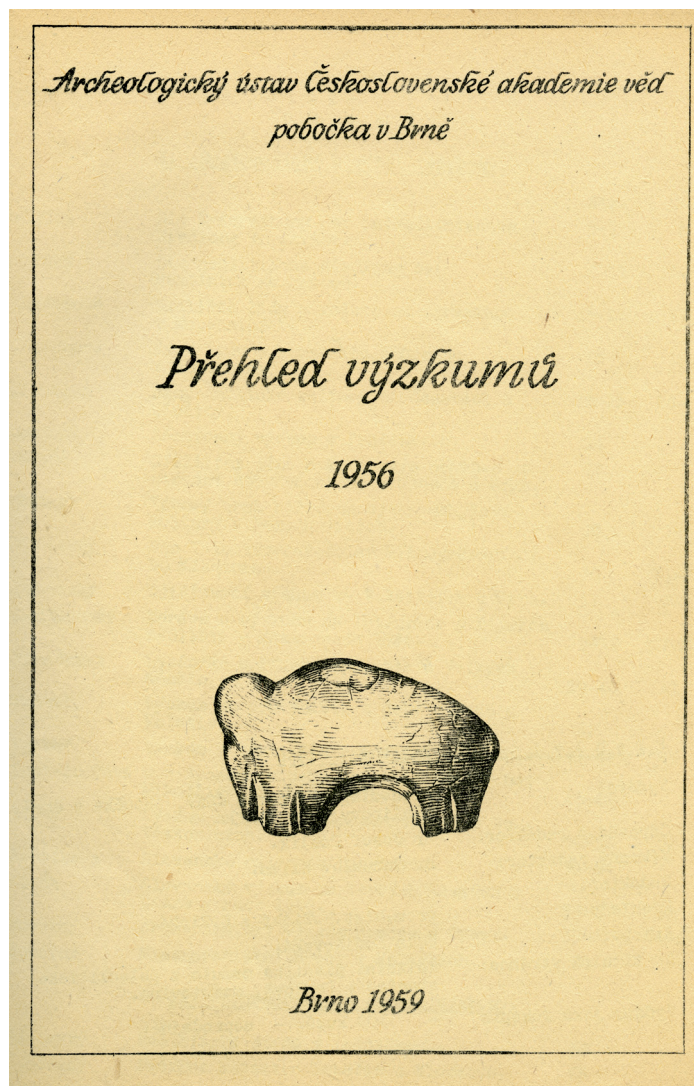
V Brně, 7. června 2016, redakce

Dear contributors and readers of Přehled výzkumů. Sixty years ago employees of our Institute founded a journal where they could publish their own research results (see attachment). The first issue of Přehled výzkumů summarized research conducted during 1956. Since the inaugural issue the journal regularly publishes research summaries for each field season. Over time the journal content widened its scope from research summaries to becoming a well-rounded scientific journal that also presents studies and articles addressing topical research questions, while focusing not only on Moravian prehistory, but also the wider context. The journal is currently listed on the ERIH European database and is also on the list of reviewed periodicals published in the Czech Republic. It is available to its readers in printed form as well as electronically as an open access journal. We would like to express our gratitude to all the editorial staff who participated in its production over the years and to all the contributors. We wish it all the best in the future, we trust it will continue its track record of continual improvement with many future issues and satisfied readers.

Brno, 7th June, editorial board

Sehr geehrte Mitwirkende und Leser der Zeitschrift Přehled výzkumů (Forschungsüberblick). In diesem Jahr sind 60 Jahre vergangen, seit die Mitarbeiter des Instituts entschieden haben, ihre Forschungsarbeiten in einer eigenen Fachzeitschrift zu veröffentlichen (vgl. Anlage). Die erste Ausgabe des Forschungsüberblicks brachte eine Zusammenfassung der in der Forschungssaison 1956 erfolgten Forschungsarbeiten. Seit diesem Jahr bringt die Zeitschrift regelmäßig Resümees der in den jeweiligen Forschungssaisonen durchgeführten Forschungen. Sukzessive entwickelte sich die Zeitschrift von einem rein informativen Überblick der erfolgten Forschungsarbeiten zu einer vollwertigen wissenschaftlichen Zeitschrift, die u.a. auch Studien und kurze Artikel zu aktuellen Fragen im Bereich vorlegt, die nicht nur auf die mährische Vorgeschichte, sondern auch auf ihre breiteren Zusammenhänge fokussiert sind. Die Zeitschrift ist heute in der europäischen Datenbank ERIH registriert und steht auf der Liste der rezensierten in der Tschechischen Republik herausgegebenen Periodika. Den Lesern steht sie nicht nur in gedruckter Form, sondern frei im Internet in Druckqualität (open access journal) zur Verfügung. Bleibt nur allen Redakteuren, die an der Schaffung der Zeitschrift im Verlauf der Jahre beteiligt waren, Dank auszusprechen und allen Mitwirkenden sowie der Zeitschrift zu wünschen, in der gegenwärtigen wissenschaftlichen Produktion nicht unter zu gehen, sondern im Gegenteil, noch besser zu werden, und nicht zuletzt viele weitere Ausgaben und zufriedene Leser.

Brno, 7. Juni 2016, die Redaktion

Ediční činnost

Pobočka ústavu v Brně zařazuje do své zprávy poprvé také ediční činnost. Vyvinula se z popudu vědeckých pracovníků ústavu jako skutečná potřeba a odpověď na tíživou otázku, která je v různých souvislostech zaměstnávala již delší dobu.

Podíváme-li se zpětně na naši archeologickou produkci, vidíme, že AR – původně rychle informující časopis o výzkumné činnosti, jež nahradil „Zprávy ústavů“ – se povznesl nad tento prostý cíl. AR se stal odborným časopisem přinášejícím též vážnou problematiku, přehledy o výzkumech v cizích státech, s dalšími speciálně zaměřenými rubrikami.

Část původního poslání AR nahrazovaly po několik let Liblické sborníky s přehledem všech výzkumů. Neudržely rovněž tuto náplň, neboť nebylo dost dobře možno obsáhnout s rozrůstajícími se výzkumy všechny akce. V posledních letech se v soulase s programem pravidelných konferencí v Liblicích omezily proto jen na výběrové zprávy a referáty s hlubším zaměřením.

Vyšli jsme tedy z potřeby podchytit veškeré práce provedené brněnskou pobočkou v jednom roce v – Přehledech výzkumů. Mají proto předně svůj význam pro archiv nálezových zpráv. Uveřejňují resumé skutečně všech výzkumů soustavných, zjišťovacích i záchranné akce. Přinášejí i kresebné tabulky s materiálem, plánky a cizojazyčný resumé. Mají tedy též jistou odbornou hodnotu nejen pro archiv a ostatní pracovníky domácí, ale i badatele zahraniční. Z tohoto důvodu představují též značný přínos pro knihovnu pobočky, která tak získává možnost výměny publikací, jež až dosud chyběla.

...

„Přehled výzkumů“ bude pobočka vydávat pravidelně každý rok a uvažuje se i o jiné, odborně vydávané řadě (Fontés, Materiály). Ediční činností sleduje pobočka dosáhnouti vydávání vlastního samostatného časopisu, v němž by její pracovníci měli takové možnosti publikační, jako jejich kolegové na všech ostatních archeologických pracovištích. ...

Obsah

Studie a krátké články Case Studies and Short Articles Studien und kurze Artikel

9

Petr Škrdla, Tereza Rychtaříková, Ladislav Nejman, Jaroslav Bartík, Alena Hrušková, Jan Krása
Ořechov IV: Nová lokalita bohunicienů nad údolím Bobravy

11

Jiří Svoboda, Martin Novák, Sandra Sázelová

Pavlov I. Předběžné výsledky výzkumu v letech 2013 – 2015

33

Jaroslav Bartík, Milan Vokáč, Martin Kuča, Alžběta Čerevková, Lubomír Prokeš, Miriam Nývtová Fišáková
**Sídlště kultury s moravskou malovanou keramikou u Slavíkovice a jeho postavení
v kontextu západní periferie lengyelské oikumeny na Moravě**

59

Lubomír Šebela

**Kulturní proměny na přelomu doby kamenné a bronzové na Moravě a mimo ni
ve světle kamenné štípané industrie**

87

Jaroslav Tejral

**Nochmals zum archäologischen Niederschlag der frühen Völkerwanderungszeit
in Nordprovinzen des römischen Reiches**

123

Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2015 Overview of Excavations in Moravia and Silesia 2015 Übersicht den Grabungen in Mähren und Schlesien 2015

149

Paleolit, Paleolithic, Paläolithikum 151

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	151
Brno (k. ú. Maloměřice, okr. Brno-město)	152
Klentnice (okr. Břeclav)	153
Kojatín (okr. Třebíč)	153
Olšovec (okr. Přerov)	154
Pavlov (okr. Břeclav)	154
Tvarožná (okr. Brno-venkov)	156

Neolit, Neolithic, Neolithikum 159

Bílov (okr. Nový Jičín)	159
Bohutice (okr. Znojmo)	159
Bučovice (okr. Vyškov)	159
Dambořice (okr. Hodonín)	160
Dolany (k. ú. Dolany u Olomouce, okr. Olomouc)	160
Jinačovice (okr. Brno-venkov)	160
Kelč (k. ú. Nemětice, okr. Vsetín)	161
Kobeřice (k. ú. Kobeřice ve Slezsku, okr. Opava)	161
Kojatín (okr. Třebíč)	162
Kyjovice (okr. Znojmo)	163
Lipůvka (okr. Blansko)	164
Luděřov (okr. Olomouc)	165
Luleč (okr. Vyškov)	165

Milovice (k. ú. Milovice u Mikulova, okr. Břeclav)	165
Modřice (okr. Brno-venkov)	166
Moravičany (okr. Šumperk)	166
Moravské Knínice (okr. Brno-venkov)	167
Neslovice (okr. Brno-venkov)	167
Ochoz u Brna (okr. Brno-venkov)	168
Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc)	168
Ostrožská Lhota (okr. Uherské Hradiště)	170
Podivín (okr. Břeclav)	170
Podivín (okr. Břeclav)	171
Podolí (k. ú. Podolí u Přerova, okr. Přerov)	171
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	172
Postřelmov (okr. Šumperk)	173
Pozořice (okr. Brno-venkov)	174
Pravčice (okr. Kroměříž)	174
Prostějov (k. ú. Vrahovice, okr. Prostějov)	174
Přerov (okr. Přerov)	175
Radslavice (k. ú. Radslavice u Přerova, okr. Přerov)	175
Rozdrojovice (okr. Brno-venkov)	176
Skržice (okr. Kroměříž)	176
Sivice (okr. Brno-venkov)	176
Studénka (k. ú. Butovice, okr. Nový Jičín)	176
Šelešovice (okr. Kroměříž)	177
Třebíč (okr. Třebíč)	178
Uničov (okr. Olomouc)	178
Višňové (okr. Znojmo)	180
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	181

Eneolit, Eneolithic, Äneolithikum. 183

Babice (k. ú. Babice u Šternberka, okr. Olomouc)	183
Brodek u Prostějova (okr. Prostějov)	183
Dambořice (okr. Hodonín)	185
Dolany (k. ú. Dolany u Olomouce, okr. Olomouc)	185
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov)	186
Dub nad Moravou (okr. Olomouc)	188
Fryšták (k. ú. Dolní Ves, okr. Zlín)	188
Chvalkov-Lísky (k. ú. Lísky, okr. Kroměříž)	189
Ivančice (k. ú. Budkovice, okr. Brno-venkov)	189
Kobeřice (k. ú. Kobeřice ve Slezsku, okr. Opava)	190
Laškov (k. ú. Krakovec na Moravě, okr. Prostějov)	190
Měrovice nad Hanou (okr. Přerov)	191
Mikulov (k. ú. Mikulov na Moravě, okr. Břeclav)	191
Modřice (okr. Brno-venkov)	191
Moravičany (okr. Šumperk)	192
Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc)	192
Olšany u Prostějova (okr. Prostějov)	193
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)	194
Podivín (okr. Břeclav)	194
Podivín (okr. Břeclav)	195
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	195
Přerov (k. ú. Kozlovice u Přerova, okr. Přerov)	195
Raková u Konice (okr. Prostějov)	196
Senička (okr. Olomouc)	196
Slatinice (k. ú. Slatinice na Hané, okr. Olomouc)	198
Stavenice (okr. Šumperk)	198
Těšetice (k. ú. Těšetice u Olomouce, okr. Olomouc)	198
Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)	199
Uničov (okr. Olomouc)	199

Úsov (k. ú. Úsov-město, okr. Šumperk)	199
Velká Bystřice (okr. Olomouc)	200
Všechovice (k. ú. Všechovice u Tišnova, okr. Brno-venkov)	200
Znojmo (k. ú. Znojmo-město, okr. Znojmo)	200
Doba bronzová, Bronze Age, Bronzezeit.	203
Blučina (okr. Brno-venkov)	203
Branišovice (okr. Brno-venkov)	203
Brno (k. ú. Bystřec, okr. Brno-město)	204
Brno (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)	204
Bučovice (okr. Vyškov)	205
Dambořice (okr. Hodonín)	205
Dolany (okr. Olomouc)	206
Horní Němčí (okr. Uherské Hradiště)	206
Drahanovice (okr. Olomouc)	208
Drnholec (okr. Břeclav)	208
Ivanovice na Hané (okr. Vyškov)	209
Ivanovice na Hané (okr. Vyškov)	209
Javorník (k. ú. Bílý Potok, okr. Jeseník)	210
Klentnice (okr. Břeclav)	210
Kobeřice (okr. Opava)	211
Komořany (k. ú. Komořany na Moravě, okr. Vyškov)	212
Koválovice-Osíčany (k. ú. Koválovice u Tištiny, okr. Prostějov)	213
Litovel (okr. Olomouc)	213
Litovel (k. ú. Nasobůrky, okr. Olomouc)	215
Mackovice (okr. Znojmo)	215
Malešovice (okr. Brno-venkov)	216
Mikulovice (k. ú. Mikulovice u Znojma, okr. Znojmo)	216
Milovice (k. ú. Milovice u Mikulova, okr. Břeclav)	217
Modřice (okr. Brno-venkov)	217
Modřice (okr. Brno-venkov)	218
Moravičany (okr. Šumperk)	218
Moravský Krumlov (k. ú. Rokytná, okr. Znojmo)	219
Náměšš na Hané (okr. Olomouc)	220
Novosedly (k. ú. Novosedly na Moravě, okr. Břeclav)	220
Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc)	222
Otrokovice (k. ú. Kvítkovice u Otrokovic, okr. Zlín)	222
Podivín (okr. Břeclav)	223
Podivín (okr. Břeclav)	223
Podmolí (okr. Znojmo)	224
Podolí (k. ú. Podolí u Brna, okr. Brno-venkov)	225
Police (okr. Šumperk)	226
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	227
Prostějov (okr. Prostějov)	227
Prostějov (k. ú. Čechovice u Prostějova, okr. Prostějov)	228
Prostějov (k. ú. Krasice, okr. Prostějov)	228
Racková (okr. Zlín)	229
Roštín (okr. Kroměříž)	229
Sudoměřice (okr. Hodonín)	229
Šelešovice (okr. Kroměříž)	229
Šumice (okr. Brno-venkov)	230
Těšetice (k. ú. Těšetice u Znojma, okr. Znojmo)	230
Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště)	231
Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)	231
Uničov (okr. Olomouc)	231
Valašské Meziříčí (k. ú. Bynina, okr. Vsetín)	231
Velké Opatovice (okr. Blansko)	232
Viničné Šumice (okr. Brno-venkov)	233

Vlasatice (okr. Brno-venkov)	233
Vřesovice (k. ú. Vřesovice u Prostějova, okr. Prostějov)	234
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	236
Žalkovice (okr. Kroměříž)	236

Doba železná, Iron Age, Eisenzeit. 237

Břeclav (okr. Břeclav)	237
Břestek (okr. Uherské Hradiště)	237
Dambořice (okr. Hodonín)	238
Horní Dunajovice (okr. Znojmo)	238
Hulín (okr. Kroměříž)	238
Ivanovice na Hané (okr. Vyškov)	239
Litovel (k. ú. Nasobůrky, okr. Olomouc)	239
Milovice (k. ú. Milovice u Mikulova, okr. Břeclav)	240
Modřice (okr. Brno-venkov)	240
Moravičany (okr. Šumperk)	241
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	241
Podivín (okr. Břeclav)	241
Podmolí (okr. Znojmo)	242
Pozořice (okr. Brno-venkov)	242
Pravčice (okr. Kroměříž)	242
Prostějov (k. ú. Čechovice u Prostějova, okr. Prostějov)	243
Prostějov (k. ú. Krasice, okr. Prostějov)	243
Slatinice (k. ú. Slatinice na Hané, okr. Olomouc)	243
Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)	244
Uničov (okr. Olomouc)	244
Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)	245

**Doba římská a doba stěhování národů, Roman Age and Migration Period,
Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit 247**

Drnholec (okr. Břeclav)	247
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov)	247
Ivanovice na Hané (okr. Vyškov)	248
Klentnice (okr. Břeclav)	248
Loštice (okr. Šumperk)	248
Milovice (k. ú. Milovice u Mikulova, okr. Břeclav)	249
Moravany (k. ú. Moravany u Brna, okr. Brno-venkov)	250
Moravičany (okr. Šumperk)	250
Opava (k. ú. Komárov u Opavy, okr. Opava)	251
Podivín (okr. Břeclav)	251
Podivín (okr. Břeclav)	251
Příkazy (okr. Olomouc)	251
Sudoměřice (okr. Hodonín)	252
Tučín (okr. Přerov)	253
Újezd u Brna (okr. Brno-venkov)	253

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ
A VE SLEZSKU 2015

OVERVIEW OF EXCAVATIONS IN MORAVIA
AND SILESIA 2015

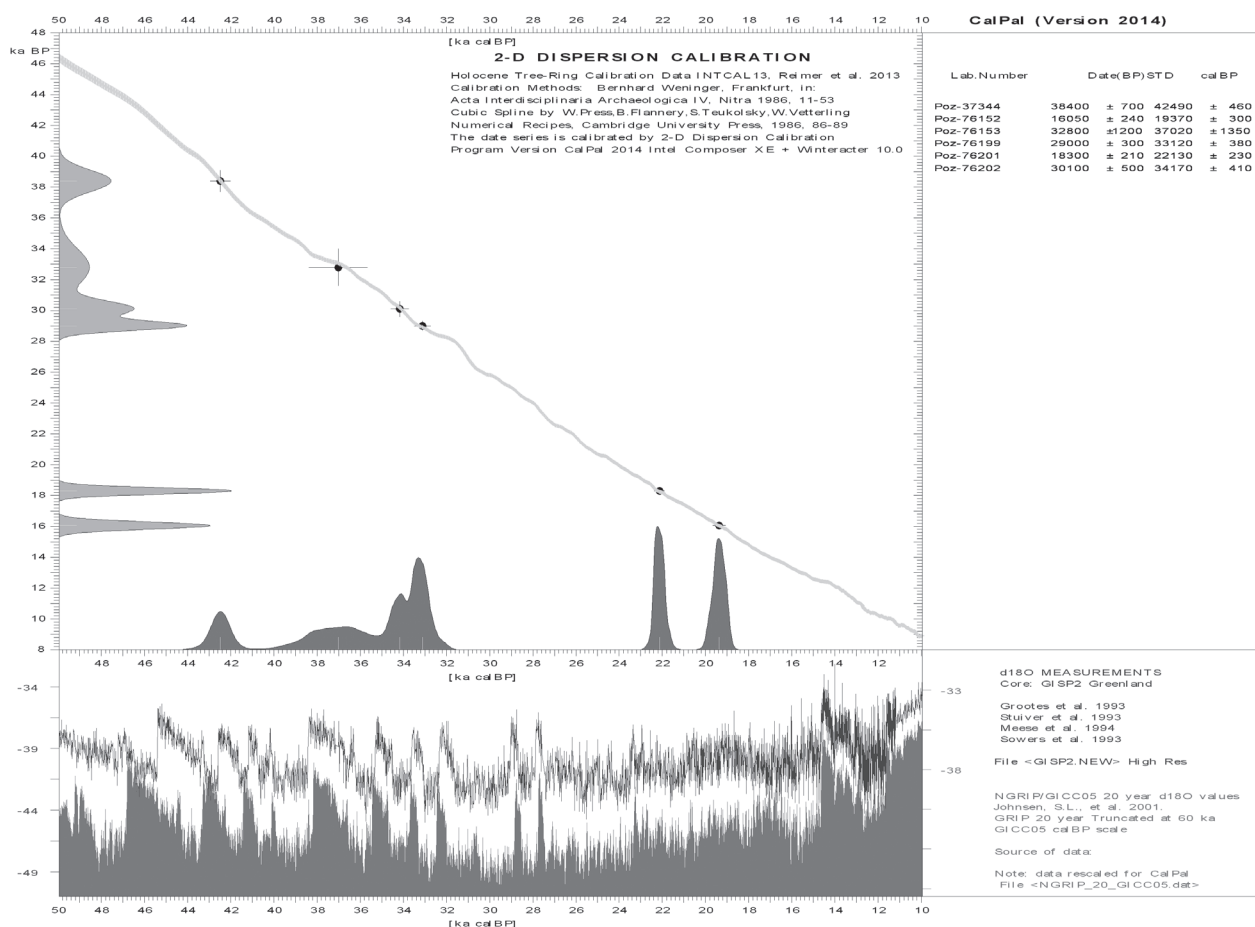
ÜBERSICHT DEN GRABUNGEN IN MÄHREN
UND SCHLESIEN 2015

PALEOLIT
PALEOLITHIC
PALÄOLITHIKUM

BRNO
(K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)
„Hrubé podsedky“, Líšeň/Podolí I. Bohunicien. Sídliště. Systematický výzkum.

V roce 2015 jsme navázali na sondáž z let 2009 – 2010 (Škrdla *et al.* 2011). Byla odkryta plocha 18 m², která byla situována několik metrů proti svahu nad původní sondáží. Přímo pod ornici byl zachycen intaktní půdní sediment, který nasedal na podložní spraš. V celé mocnosti zmíněného půdního sedimentu byly nalézány artefakty štípané kamenné industrie. Výzkumem bylo získáno 113 artefak-

tů zaměřených ve třech souřadnicích a dalších 296 drobných artefaktů bylo nalezeno při plavení prokopaného sedimentu. Předběžná surovinová analýza naznačuje, že industrie je vyrobena převážně z rohovce typu Stránská skála, který ojediněle doplňují radiolarit a rohovec typu Krumlovský les. Z hlediska technologie a typologie je získaná kolekce nevýrazná, pouze v několika málo případech se objevily fasetované patky a bidirekcionální sbíjeň – tedy indicie, které ukazují na bohunickou technologii. Z dalších artefaktů stojí za pozornost ulity terciérních plžů (5 ks, ve většině případů pravděpodobně náleží druhu *Pirenella picta* ze sedimentů Vídeňské pánve) a 16 drobných hrudek červeného barviva. Půdní sediment byl velmi chudý na uhlíky. Bylo zachyceno pouze několik koncentrací

Obr. 1. Líšeň/Podolí I. Přehled radiokarbonových dat.
Fig. 1. Líšeň/Podolí I. Overview of radiocarbon dates.

rozptýlených uhlíků, z nichž 5 vzorků bylo zasláno na datování do Poznaň. Získané výsledky mají značný rozptyl (obr. 1) a jejich souvislost s osídlením není jistá. Data by mohla naznačovat nižší stáří sedimentu než bylo očekávané, což by mohly podporovat i některé nevýrazné artefakty připomínající karenoidální odštěpky. Z půdního sedimentu byly odebrány také vzorky na mikromorfologickou analýzu, jejichž výsledky by měly být známy v roce 2016. Výzkum, který bude pokračovat v roce 2016, bude zaměřen na odkrytí větší plochy, rozšíření kolekce nálezů, získání technologií a typologicky výrazných artefaktů (pro posouzení otázky kulturní homogenity nálezového horizontu) a zejména na získání lepších vzorků uhlíků na radiokarbonové datování. Výzkum byl podpořen projektem GAČR č. 15-19170S.

Petr Škrdla

Literatura

Škrdla, P., Matějec, P., Tostevin, G., Rychtaříková, T., Hladilová, Š.: 2011: Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 52(1), 140–143.

Resumé

Brno (Líšeň Cad., Brno-město Dist.), „Hrubé Podsedky“, Líšeň/Podolí I. The test pit excavated in 2009 – 2010 was extended upslope. An area of eighteen meters squared was excavated in 2015 yielding 113 artifacts recorded in three dimensions and 296 small artifacts found during wet-sieving. Most of the artifacts are made from Stránská skála-type chert. Other raw materials used include radiolarite and Krumlovský les-type chert. Five Tertiary molluscs and 16 small lumps of red ochre were also found. Little charcoal was present in the artifact-bearing horizon and only small amounts of dispersed charcoal were collected. Five samples were submitted to Poznaň for dating. The results show a very large distribution (Fig. 1). The excavation will be continued in 2016 to increase the number of lithics, find diagnostic artifacts, and collect more substantial charcoal samples.

BRNO (K. Ú. MALOMĚŘICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Ulice Babická. Pleistocén. Ojedinelý nález.

Dne 11. 8. 2015 navštívili pracovníci ústavu Anthropos, Historického muzea MZM na výzvu Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., odkryv prováděný v místě vlakové tratě v Maloměřicích na ulici Babická naproti domům číslo 515/29 a 141/31.

Podle prvních získaných informací zde byla dělníky při opravě pokládky povrchu vlakové tratě odkryta velká zvíře-

cí kost, která se měla údajně nacházet ve spraši pod velkým zaobleným balvanem. Kost byla vyzvednuta a dopravena do budovy Ústavu archeologické památkové péče Brno. Zcela očividně se jednalo o kost pleistocenního stáří, předběžně i posléze odborníkem určenou jako kost pažní (*humerus*) nosorožce *Rhinoceros* sp. Na povrchu kosti byly patrné zbytky světle okrového sedimentu, distální konec byl neopatrně poškozen zemními pracemi.

Přímé místo nálezů kosti se nacházelo relativně mělce pod současným, antropogenně upraveným povrchem (přibližně v okolí bodu 49.2264653N, 16.6576533E). Balvan pod kterým se měla kost nacházet, jsme již nemohli posoudit, protože byl z místa odvezen na skládku mimo Brno. Podle dělníků měl být velký až jeden metr, v místě se ale takto velké balvany nenacházely, informaci je proto nutné brát s rezervou.

Následnou přímou obhlídkou terénu bylo zjištěno, že se pod zbytky antropogenní navážky nacházel pouhých 5 – 10 cm mocný horizont světlých písků (jejich nadloží bylo nejspíše mnohem dříve v minulosti odbagrováno), pod nimi se nacházela vrstva 10 – 15 cm světle šedých sedimentů s valouny, pod nimiž byla v mocnosti 15 – 20 cm patrná terasa řeky Svitavy (písek obsahující valouny), nasedající přímo na podloží brněnského masívu.

Protože bezprostřední okolí místa nálezů bylo v minulosti popsáno v souvislosti se studiem pleistocenních sedimentů (Musil *et al.* 1954), jsme schopni zhruba určit stáří nalezené kosti.

Nalezená kost se měla nacházet ve spraši (v námi sledovaném odkrytém profilu již nebyla sprašová vrstva patrná, pod velkým zaobleným balvanem. My jsme našli terasu nasedající přímo na podloží. Pokud se kost skutečně nacházela ve spraši, potom by výšková úroveň nalezené terasy měla odpovídat úrovni 210 až 220 m n. m. Na základě zjištěných údajů by mohlo jít o bázi vyšší terasy, která již byla kryta spraší. Tato terasa se měla začít ukládat v období W2 (podle Musil *et al.* 1954; to by odpovídalo MIS 4, zhruba před 70 tis. BP). Pokud se kost nacházela v píscích a ne ve spraši, potom by pocházela z úrovně nižší terasy, která se měla začít ukládat na počátku viselského glaciálu (MIS 5, před asi 118 tisíci lety).

Můžeme říci, že na základě stratigrafie je stáří nalezené kosti minimálně 70 tisíc let. Jde o unikátní nález, který významně doplňuje naše znalosti z tohoto období středního paleolitu. Z Maloměřic jsou známy nálezy ojedinelých paleolitických kamenných artefaktů. Jejich spojení s nalezenou kostí je nejasné; stratigraficky by jí snad odpovídal ústěp žlutého křídového rohovce. Nedaleko místa nálezů kosti se mělo nacházet ohniště (přesněji ve štěrčích nad spodní terasou Svitavy; ¹⁴C datum je >48 500; GrN 1482) s úlomkem křídového rohovce a dvou ústěpů z křemenných valounů (Musil, Valoch 1961; Valoch 1969).

Zdeňka Nerudová

Literatura

Musil, R., Valoch, K. 1961: Die unteren Terrassen der Svitava bei Brno. *Práce brněnské základny Čs. akademie věd* 33(6), 225–256.

Musil, R., Valoch, K., Nečesaný V. 1955: Pleistocénní sedimenty okolí Brna. *Anthropozoikum* 4, 107–168.

Valoch, K. 1969: Das Paläolithikum in der Tschechoslowakei. In: *Quaternary in Czechoslovakia*, 69–149, Praha.

Resumé

Brno (Maloměřice Cad., Brno-město Dist.), Babická Street. In summer 2015 was found a humerus of rhino (*Rhinoceros* sp.). The isolated bone comes from pleistocene sediments. On the basis of the stratigraphic position we can associate the age of the bone with the lower terrasse of the Svitava River. The minimum age of the bone is 70 ky.

KLENTNICE (OKR. BŘECLAV)

„Nad hřbitovem“. Mladý paleolit. Povrchový sběr. Uložení nálezů: Regionální muzeum v Mikulově, př. č. 02/2015.

Při provádění povrchového sběru po hluboké orbě v trati Nad hřbitovem (viz oddíl Doba bronzová) byla nalezena kolekce štípané industrie především z doby bronzové. Ze souboru byly vyčleněny tři artefakty, které odpovídají paleolitu; jedná se o fragment obsidiánového jádra, nízké škrabadlo ze silicitu glacienních sedimentů a menší jádro ze spongolitu. Souřadnice místa nálezů je: X=-599996 Y=-1200566 (S-JTSK), rozptyl cca 100 m.

František Trampota

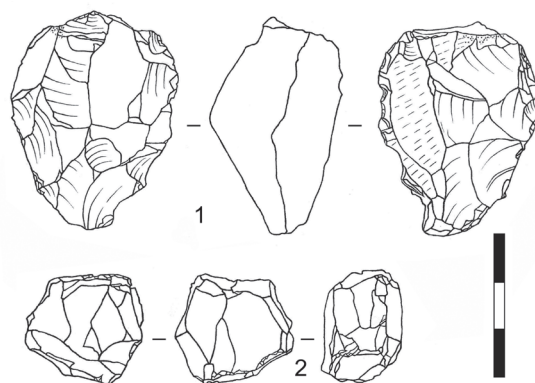
Resumé

Klentnice (Břeclav Dist.), „Nad hřbitovem“. Upper Paleolithic. Surface survey. Finds of obsidian core, spongolite core and end-scraper from the erratic flint.

KOJATÍN (OKR. TŘEBÍČ)

„Dražky“. Pozdní paleolit až mezolit (?). Ojedinelé nálezy. Povrchový sběr.

Z katastru Kojatína na Třebíčsku doposud nebyly evidovány žádné pravěké archeologické nálezy (cf. Salaš 2008), přestože se jedná o vyhledávanou mineralogickou lokalitu. Nadmořská výška nejbližšího okolí nepřesahuje 490 m. Na poli s mírným jihozápadním sklonem nedaleko obce (v okolí bodu 49.2405647N, 16.0156983E v systému WGS-84) se V. Šoukalovi podařilo při opakovaných sběrech získat nepočetný soubor kamenné štípané industrie.

Obr. 2. Kojatín. Vybrané artefakty.

Fig. 2. Kojatín. Selected artifacts.

Popis: 1. zlomek menšího jádra, délka 31 mm, rohovec Krumlovský les II; 2. nepravidelné úštěpové jádro se změněnou orientací, délka 43 mm, šířka 26 mm, tloušťka 27 mm (obr. 2: 1), rohovec typu Olomučany; 3. kulovité reziduum mikrojádra se změněnou orientací, délka 24 mm, šířka 23 mm, tloušťka 17 mm, rohovec Krumlovský les II (obr. 2: 2).

Získaná industrie neumožňuje zatím přesnější datování než do intervalu pozdní paleolit až mezolit. Charakter jader, zvláště do krajnosti vytěžené reziduum (obr. 2: 2), by mohl ukazovat na mezolit. Nevelká kolekce rozmnožuje počet předneolitických nálezů z jižní části Velkomeziříčska – Budišov, Hostákov (cf. Koštuřík *et al.* 1986, 50, 180, 189; Salaš 2008, 13). Nejlépe zdokumentované lokality s většími, dlouhodobými sběry získávanými soubory artefaktů představují v okolí pozdně paleolitické stanice ve Vladislavi a Třebíči (Moník 2012 s další lit.; 2014, 69–128). Další přesněji nedatovatelné ojedinelé nálezy štípané industrie ze západního okolí Třebíče a Velkého Meziříčí (nepublikováno; Valoch 2004) ukazují potenciál regionu pro budoucí specializovaný průzkum.

Jan Eigner, Martin Kuča, Jitka Kučová, Václav Šoukal

Literatura

Košťuřík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*. Brno, Třebíč: Muzejní a vlastivědná společnost, Západomoravské muzeum.

Moník, M. 2012: Hunter-gatherer site at Vladislav (Třebíč district). *Archeologické rozhledy* 64, 508–524.

Moník, M. 2014: *Pozdní paleolit v Čechách a na Moravě*. Rkp. disertační práce. Uloženo: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Salaš, M. 2008: Pravěké a časně historické nálezy na Velkomeziříčsku. In: Z. Fišer (ed.): *Velké Meziříčí v zrcadle dějin*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 11–23.

Valoch, K. 2004: Křišťály jako surovina štípané industrie. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* 89, 129–166.

Resumé

Kojatín (Třebíč Dist.), “Dražky”. Late Palaeolithic or Mesolithic (?). Isolated finds. Surface survey.

OLŠOVEC (OKR. PŘEROV)

„Zábřeh“. Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Dne 24. 10. 2015 byla objevena nová paleolitická poloha při západním okraji katastru obce Olšovec. Lokalita byla objevena v rámci systematického povrchového průzkumu paleolitického osídlení bečevské části Moravské brány na výrazném návrší v poloze „Zábřeh“ (344,2 m n. m.). Zaoblený protáhlý hřbet návrší je orientován ve směru severozápad – jihovýchod. Ze strany západní je krytý za údolím říčky Veličky zalesněným zlomovým svahem kopce „Hůrka“, který se již nachází na sousedním katastru obce Lhotka u Hranic a vytváří velmi nápadný jihovýchodní výběžek Oderských vrchů vypínající se nad obcemi Hrabůvka a Lhotka u Hranic.

Zjištěná koncentrace nálezů leží přibližně na geografické souřadnici 49.589886°N 17.709241°E (WGS-84). Nadmořská výška nálezové polohy činí 340 – 344 m. Prozatím byla shromážděna malá kolekce patinované kamenné štípané industrie čítající 6 kusů, kterou lze rámcově datovat do období mladého paleolitu. Zastoupenou technologickou složku v nalezeném souboru tvoří úštěpy a mikroúštěpy, dále čepel a jedna mikročepelka. Mezi nalezenými artefakty zaujme rydlo na zlomené čepeli. Jeden masivnější úštěp byl opatřen místní retuší. Ze surovinného hlediska v kolekci zcela převládá eratický silicit.

Na lokalitě byl zaznamenán i výskyt drobných valounů moravského jurského rohovce. Z vrcholové partie kopce „Zábřeh“ je možné opticky kontrolovat bečevskou i oderskou část Moravské brány, což mohlo v rámci loveckých strategií sehrát důležitou roli při výběru tohoto místa k osídlení. Jižním směrem přes údolí Bečevské brány se na horizontu rýsují dvě výrazné přírodní dominanty Velká a Malá Kobylanka u Hranic na Moravě, v jejichž okolí se nachází známá koncentrace lokalit z doby mladého paleolitu (Neruda, Kostrhun 2002).

Jedinou starší zmínku odkazující na výskyt archeologických nálezů u Olšovce uvedl ve svém článku Předhistorické osídlování a nálezy z Hranicka a Lipenska publikovaném na stránkách Záhorské kroniky Josef Skutil: „Na polích Střítež – Olšovec sbírali hojně drobných neolitických pěkně opracovaných pazourků p. Janek, Klvaňa a Indra.“ (1933, 114).

Nově objevená lokalita v poloze „Zábřeh“ představuje zcela první doklad paleolitického osídlení na katastru Olšovce a zároveň rozšiřuje naše dosavadní poznatky o rozsahu aktivit mladopaleolitických lovců v krajině při severovýchodním okraji Bečevské brány.

Zdeněk Schenk, Kateřina Dlouhá, Jan Mikulík

Literatura

Neruda, P., Kostrhun, P. 2002: Hranice – Kobylanka. Mladopaleolitická stanice v Moravské bráně. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* 87(1-2), 105–155.

Skutil, J. 1933: Předhistorické osídlování a nálezy z Hranicka a Lipenska. *Záhorská kronika* 15(4), 97–126.

Resumé

Olšovec (Přerov Dist.) „Zábřeh“. A new Upper Paleolithic site in Moravian Gate was discovered in the cadastral territory of Olšovec near Hranice na Moravě. A small collection of six Upper Paleolithic artifacts made from erratic flint was collected during surface survey (November 2015) on a „Zábřeh“ elevation (344.2m asl.).

PAVLOV (OKR. BŘECLAV)

Lokalita Pavlov I. Gravettien. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu zimy a jara 2015 započaly stavební práce na výstavbě expoziční budovy Archeoparku Pavlov (srv. zprávy za roky 2013 – 2014 v Přehledu výzkumů 55 a 56).

Rozšíření okrajů stavební jámy (obr. 3), hloubení přípojek a další terénní práce vyžadovaly záchranný výzkum a průběžný archeologický dohled. Celkový plán lokality se tak dále rozšířil. Především vyvstala nutnost prozkoumat rozšířené okrajové části stavby, a to v následujících sektorech:

Sektor Severozápad – rozšíření mamutí skládky. Na základě požadavku architekta byly rozšířeny okraje mamutí skládky vně stavby (jižně, západně) v pásech o šířce 1,5 m, prozkoumány a následně odebrány. Tím se délka základního obdélníku rozšířila až po metr 63 a šířka do záporné hodnoty -A. Dále byl prozkoumán a odebrán nepravidelný výklenek plánované stavby (metry -A až -E47/51). V celé takto rozšířené ploše pokračovala mamutí skládka analogicky k situaci z roku 2014. V půdorysu je opět vytvořena síť polygonů kryogenního původu, prostupující zde nepravidelné koncentrace tmavých antropogenních sedimentů s úlomky zuhelnatělého dřeva a jako rzivé zprohýbané polohy se projevuje i zvýšená koncentrace Fe v sedimentu. V celém prostoru jsou rozloženy mamutí kosti, převážně kosti končetin, žebra, lopatky a jednotlivé stoličky (obr. 4). Výraznou kumulaci tvořila situace ve čtverci -A56, a to dolní čelist mamuta, kolem níž se nahromadila skupina kostí končetin a zubů (obr. 5). Veškeré archeologické i stavební práce probíhaly s ohledem na ochranu centrální části mamutí skládky, která byla již v roce 2014 vybrána a konzervována pro budoucí expozici.

Obr. 3. Pavlov I. Celkový pohled na rozšřřování okrajů mamutí skládky.

Fig. 3. Pavlov I. General view of extension of the mammoth bone deposit.

Obr. 4. Pavlov I – Severozápad. Detail nálezů fauny.

Fig. 4. Pavlov I – Northwest. Detail of the faunal remains.

videlné koncentrace tmavých antropogenních sedimentů s úlomky zuhelnatělého dřeva a jako rzivé zprohýbané polohy se projevuje i zvýšená koncentrace Fe v sedimentu. V celém prostoru jsou rozloženy mamutí kosti, převážně kosti končetin, žebra, lopatky a jednotlivé stoličky (obr. 4). Výraznou kumulaci tvořila situace ve čtverci -A56, a to dolní čelist mamuta, kolem níž se nahromadila skupina kostí končetin a zubů (obr. 5). Veškeré archeologické i stavební práce probíhaly s ohledem na ochranu centrální části mamutí skládky, která byla již v roce 2014 vybrána a konzervována pro budoucí expozici.

Sektor Jihozápad A – rozšíření okrajů. Podle požadavků architekta byly rozšířeny rovněž okraje trojúhelníkovité plochy A (výzkum 2013 a 2014) o pás v šířce asi 1 m. Tím byl kompletován plán z roku 2014 o další přilehlé kumulace kostí a artefaktů. Ze začištěného profilu byl odebrán otisk profilu pro budoucí expozici.

Jihovýchod K – při terénních úpravách při východním okraji stavby byla zastižena zhruba oválná koncentrace artefaktů a kostí o rozměrech 5 × 8 m. Byly odebrány vzorky materiálu, celá situace je zakryta geotextilí a konzervována na místě.

Jiří Svoboda, Martin Novák, Sandra Sázzelová

Resumé

Pavlov (Břeclav Dist.), Pavlov I. In addition to 2013 – 2014 exploratory and salvage fieldworks at Pavlov I, evoked by construction of the Archaeopar Exhibit Hall, the following zones were excavated and added in the general groundplan during winter and spring 2015: Northwest sector (with extension of the mammoth bone deposit); Southwest sector (extension of zone A); and margins of the Southeast sector (a new concentration labeled K).

Obr. 5. Pavlov I – Severozápad, čtverec -A56. Dolní čelist mamuta s průvodními nálezy fauny.

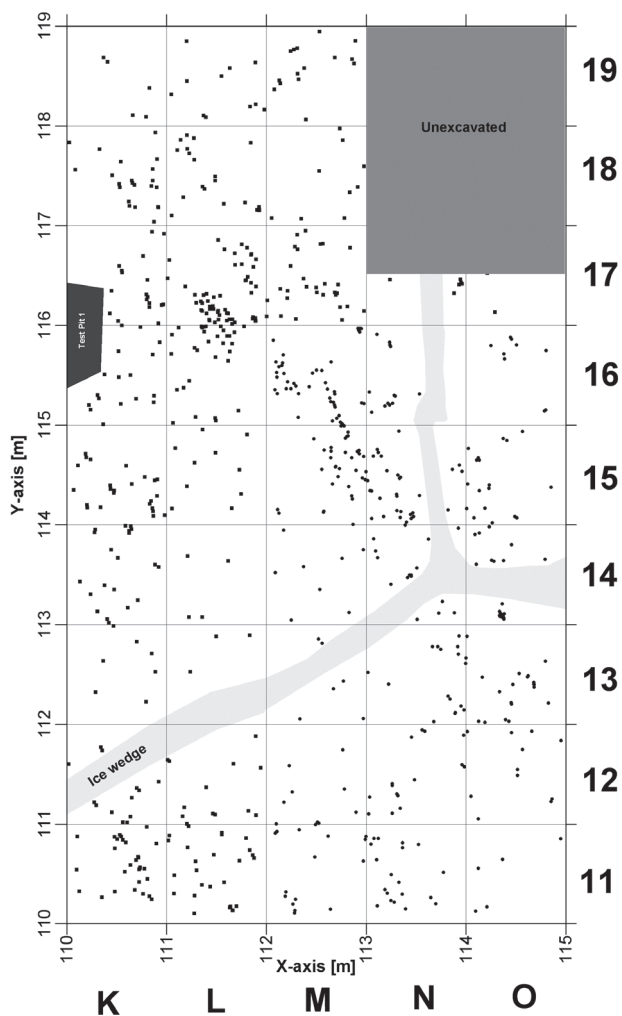
Fig. 5. Pavlov I – Northwest, square -A56. Mammoth mandible with additional faunal remains.

TVAROŽNÁ (OKR. BRNO-VENKOV)

„Za školou“, Tvarožná X. Bohunicien. Sídliště. Záchranný výzkum.

Výzkum v roce 2015 navázal na výzkum z roku 2008 (Škrdla *et al.* 2009). Byla prozkoumána plocha o rozměru 21,75 m² (obr. 6) a byla získána kolekce 367 kamenných artefaktů zaměřených ve třech souřadnicích v doprovodu dalších 879 většinou drobných artefaktů získaných plavením sedimentu. Analýzy planigrafie, kamenných artefaktů, mikroarcheologických vzorků sedimentu, AMS rozptýlených uhlíků a TL přepálených artefaktů jsou v současné době postupně realizovány.

Jedním z hlavních cílů obnoveného výzkumu v Tvarožné je hledání odpovědí na několik zásadních otázek, které se týkají podstaty mikroarcheologického záznamu. S využitím mikroarcheologických technik (podle Weiner 2010) zkoumáme mineralogii sedimentů, abychom zjistili 1)

Obr. 6. Tvarožná. Planigrafie.
Fig. 6. Tvarožná. Planigraphy.

jestli byl na lokalitě původně přítomen osteologický materiál a jestli jsme případně schopni tato místa identifikovat na základě přítomnosti authigenních fosfátových minerálů; 2) jestli můžeme identifikovat kalcit, který vznikl následkem hoření; a 3) jestli se v sedimentu dochovaly fytolity. Analýzy za pomoci infračerveného spektrometru s fourierovskou transformací (FT-IR) a přenosného rentgenového spektrometru (pXRF), které jsou v současnosti realizovány, nám umožní 1) lépe poznat procesy, které měly vliv na formování lokality včetně kontextu uhlíků, které budou datovány a 2) nahlédnout do mikroskopického sedimentárního záznamu, což nám lépe umožní rekonstruovat aktivity lidí, kteří v Tvarožné před tisíci lety zanechali klastr kamenných artefaktů.

Výzkum, analýzy a datování jsou podpořeny grantem United States National Science Foundation č. BCS-1354095.

Petr Škrdla, Gilbert Tostevin, Gilliane Monnier

Literatura

Škrdla, P., Tostevin, G., Nývlt, D., Lisá, L., Mlejnek, O., Přichystal, A., Richter, D. 2009: Tvarožná – Za školou. The results of 2008 excavation season. *Přehled výzkumů* 50, 11–24.

Weiner, S. 2010: *Microarchaeology: Beyond the Visible Archaeological Record*. Cambridge: Cambridge University Press.

Resumé

Tvarožná (Brno-venkov Dist.), „Za školou“, Tvarožná X. The area excavated in 2008 in Tvarožná X (Škrdla *et al.* 2009) was enlarged in 2015. The excavation covering an area of 21.75 m² (Fig. 6) yielded a collection of 367 lithic artifacts recorded in three coordinates supplemented by 879 screened small artifacts. The analysis of a site planigraphy, lithic artifacts, microarchaeology sediments samples, AMS of scattered charcoal, and TL of heated flints are currently running.

One of the main goals of the renewed excavations at Tvarožná is to answer several fundamental questions about the nature of the microscopic archaeological record at Tvarožná. Using the techniques of microarchaeology (*sensu* Weiner 2010), we are investigating the mineralogy of the sediments in order to determine 1) whether bones were once present on the site, and if we can identify these areas based upon the occurrence of authigenic phosphate minerals; 2) whether we can identify calcite that is of pyrogenic source, and 3) whether phytoliths are preserved in the sediments. Analyses using Fourier-Transform Infrared (FT-IR) spectroscopy as well as portable X-ray Fluorescence (pXRF) are currently underway, and will enable us to 1) better understand site formation processes,

including the context of the charcoal samples that will be dated, and 2) recover information from the microscopic record which will better help us reconstruct the activities of the humans who left behind this lithic scatter thousands of years ago.

The excavation, analysis, and dating are funded by grant BCS-1354095 from the United States National Science Foundation.